

В І Д Г У К
на дисертаційне дослідження
Ді Тяньчао «Методика формування етнокультурної
компетентності особистості на основі музики для ударних інструментів»,
поданого на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка,
за спеціальністю
011 – Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми дисертаційного дослідження

Сучасні країни співіснують, розвиваються та трансформуються в умовах світової глобалізації та водночас збереження власних національно-культурних устоїв і традицій, унікальної етнічної приналежності, що проявляються на різних рівнях людської свідомості й діяльності. Етнокультурна толерантність та освіченість виступають ознаками сучасної особистості, яка здатна ефективно розвиватись та реалізовувати себе у мультикультурному середовищі, здобуваючи новий культурний досвід.

Зростання ролі вищої мистецької, зокрема музичної освіти у формуванні етнокультурної компетентності майбутніх фахівців позначається збільшенням кількості наукових досліджень з цієї проблеми, акцентуванням на змісті професійної підготовки педагогів-музикантів як засобі формування їх етнокультурної компетентності. Сучасний учитель музичного мистецтва повинен бути обізнаним щодо національних особливостей світової музичної творчості та здатним творчо сприймати, інтерпретувати і передавати актуальну мистецьку інформацію, активізуючи пізнавальний інтерес та залучаючи своїх вихованців до вивчення найкращих зразків народної музики.

Актуальність проблеми формування етнокультурної компетентності особистості в контексті професійної підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва засобами музики для ударних інструментів обумовлюється, перш за все, її певною ексклюзивністю, новизною та практичною нерозробленістю, а також існуючими суперечностями в галузі вищої музичної освіти: між вимогами до підготовки фахівців з етнокультурною освітою та невисоким рівнем актуалізації означеного компоненту в її змісті; між усвідомленням цінності національної музичної спадщини, створеної для ударних інструментів, та недостатнім використанням її художньо-виконавського, творчого потенціалу; між необхідністю накопичення спеціальних знань, вмінь і навичок, музично-слухового досвіду студентів та недостатнім рівнем розробки теоретичних і методичних засад реалізації даного завдання у процесі професійної підготовки.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність та наукова новизна

Теоретичною базою дослідження виступили положення про те, що етнічна культура виступає важливим інструментом формування цілісної особистості, оскільки є унікальним носієм і транслятором національних традицій, мови, цінностей, продуктів колективної творчості різних етносів та народів. У дослідженні теоретично обґрунтовано, що етнокультурна компетентність особистості передбачає усвідомлення власної культурної ідентичності, урахування впливу етнокультурних аспектів на соціальну взаємодію в міжкультурному середовищі, формування ціннісного ставлення до зразків народного мистецтва і творчості.

Для висвітлення феноменологічної сутності етнокультурної компетентності особистості автором використано основні положення: концепцій етнонаціональної освіти й виховання в різних країнах світу; теорії розвитку свідомості засобами міжкультурної і транскультурної взаємодії; теорії цінностей; концепції ментальної рефлексії; теорії та методики професійної підготовки бакалаврів музичного мистецтва та ін. Теоретично обґрунтовано та розроблено структуру етнокультурної компетентності майбутнього бакалавра музичного мистецтва, яка складається з особистісно-аксіологічного, когнітивно-технологічного, комунікативно-інтерпретаційного та рефлексивно-інноваційного компонентів. В основу розробки методології дослідження формування етнокультурної компетентності майбутніх бакалаврів музичного мистецтва на основі музики для ударних інструментів було покладено аксіологічний, компетентнісний, герменевтичний, творчодіяльнісний наукові підходи, які знайшли своє логічне продовження у художньо-педагогічних принципах, педагогічних умовах та методах дослідно-експериментальної роботи.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в тому, що вперше: актуалізовано дослідження проблеми формування етнокультурної компетентності особистості на основі музики для ударних інструментів; визначено специфіку і потенціал народної музики для ударних інструментів як унікального засобу концентрації ритмо-семантичних та художньо-виконавських характеристик, виявлення традицій та жанрових різновидів етнічної музики, що передаються через особливу техніку та манеру гри на народних ударних інструментах; визначено сутність етнокультурної компетентності в контексті професійної підготовки майбутніх бакалаврів музики, а також розроблено її компонентну структуру; обґрунтовано методологічні основи формування означеного феномену (наукові підходи та художньо-педагогічні принципи); запропоновано комплекс спеціальних педагогічних умов; розроблено систему критеріїв та показників для з'ясування рівнів сформованості етнокультурної компетентності майбутніх бакалаврів музичного мистецтва.

Значущість результатів дослідження для науки і практики

Результати дослідження мають переконливу теоретичну та практичну значущість, серед них: обґрунтування й розробка ключових понять дослідження – «етнокультура», «етнокультурна компетентність особистості», «етнокультурна компетентність майбутнього бакалавра музичного мистецтва» та структури останнього; розробка методологічної бази дослідження та його науково-методичного інструментарію та ін. Етнокультурна компетентність майбутньої особистості трактується в роботі як здатність ефективно взаємодіяти з представниками різних культур, поважати їхні традиції, цінності та звичаї, а також застосувати ці знання в повсякденному житті та професійній діяльності.

Важливе значення для розвитку музичної освіти та науки має розроблена у дослідженні організаційно-методична модель формування етнокультурної компетентності майбутніх бакалаврів музичного мистецтва, що складається з декількох блоків-складових і представлена як цілісний, внутрішньо-організований об'єкт, призначений для відображення сутнісних характеристик досліджуваного явища, реалізації змісту його складових та проектування можливих позитивних змін у процесі досягнення запланованої мети.

Суттєвим здобутком автора для розвитку сучасної теорії та методики музичної освіти є теоретичне обґрунтування та дослідно-експериментальна перевірка таких складових дослідження, як: система критеріїв та їх показників оцінювання стану сформованості етнокультурної компетентності у бакалаврів музичного мистецтва, педагогічні умови (стимулювання емоційно-ціннісного ставлення до етнокультурного мистецько-освітнього контенту засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, активізація набуття і систематизації етнокультурних знань засобами використання пізнавально-розвивального потенціалу квіз-технологій, набуття практичного етнокультурного досвіду через занурення в етнокультурне художньо-комунікативне середовище, забезпечення можливостей для творчої самореалізації у процесі музичного міжкультурного діалогу) та методи формування означеного феномену, які підтвердили свою ефективність та уможливили їх подальше варіативне і творче застосування у змінюваних освітніх процесах.

Особливе значення для педагогіки музичного мистецтва має авторська методика формування етнокультурної компетентності особистості на основі музики для ударних інструментів, яка включає оригінальні та дієві види, форми, засоби і прийоми навчально-творчої роботи, зокрема: квіз або ігрові технології; методи на розвиток уявлень про метро-ритмічні архетипи; інтерактивні та діалогові методи; завдання на поглиблення історико-культурних знань; методи на основі активізації емоційного впливу музики для ударних інструментів; творчо-інтерпретаційні методи та ін.

Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

Структура дисертації є доволі чіткою і логічною, забезпечує розгортання наукового пошуку: від теоретичних аспектів дослідження, обґрунтування методологічного апарату до експериментального апробування організаційно-методичної моделі формування етнокультурної компетентності особистості та перевірки ефективності авторської методики.

Дисертація складається з анотацій, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаної літератури, додатків. У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано науковий апарат, поставлено на розв'язання п'ять комплексних завдань дослідження. У першому розділі роботи проведено глибокий аналіз та тлумачення змісту наукових джерел з проблеми дослідження; уточнено значення базових категорій і представлено авторську трактовку понять «етнокультурна компетентність особистості» та «етнокультурна компетентність майбутнього бакалавра музичного мистецтва» і розроблено структуру останнього.

У другому розділі проаналізовано зміст та особливості професійної підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва, зокрема, в контексті формування етнокультурної компетентності засобами народної музики для ударних інструментів. На основі цього констатовано потребу у підвищенні значущості етнокультурного розвитку студентів та використанні цікавого та оригінального контенту національної музики у навчальному процесі. Виокремлено та обґрунтовано низку методологічних підходів та художньо-педагогічних принципів формування означеної компетентності у майбутніх фахівців, представлено педагогічні умови формування етнокультурної компетентності особистості засобами музики для ударних інструментів, а також розроблено та унаочнено організаційно-методичну модель формування означеного феномену.

У третьому розділі розроблено систему критеріїв та їх показників, викладено хід та результати дослідно-експериментальної роботи, підведено підсумки щодо ефективності педагогічних умов та авторської методики формування етнокультурної компетентності особистості засобами музики для ударних інструментів. У висновках дисертації сформульовано основні результати дослідження та засвідчено ефективність нової експериментальної методики.

Повнота викладу результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях

Основні результати дослідження Ді Тяньчао відображено у 6 публікаціях автора. З них: 3 статті одноосібно у фахових виданнях України; 3 публікації апробаційного характеру. Зміст статей, матеріалів науково-практичних конференцій відображає основні положення дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

1. У підрозділі 1.2. дисертації значну частину тексту (близько 8 сторінок) присвячено доволі цікавому, але розлогому екскурсу в історію розвитку ударних інструментів у світі. На нашу думку, цей матеріал дещо «випадає» із загальної логіки дослідження, принаймні у межах даного підрозділу.

2. У розробленій структурі етнокультурної компетентності особистості представлено когнітивно-технологічний компонент, який, на думку автора, «забезпечує інтеграцію педагогічних технологій у процес навчання» (с. 23 дослідження). Осмислення цих понять у спільному контексті призводить до відчуття певної змістової невідповідності.

3. У загальних висновках завжди подаються найбільш вагомі та значущі результати дослідження, і перш за все ті, що містять наукову новизну і практичне значення. Вважаємо, що дисертанту варто було б хоч стисло охарактеризувати у загальних висновках розроблену ним компонентну структуру центральної категорії дослідження «етнокультурна компетентність особистості».

4. У назві розробленої автором моделі (с. 124) ми порекомендували би уникнути тавтології, пов'язаної зі словом «методика», і замість назви «організаційно-методична модель методики формування...» використати «організаційно-методична модель формування етнокультурної компетентності майбутнього бакалавра музичного мистецтва».

5. Помічено технічну помилку, а саме: розбіжності у назві підрозділу 1.2., поданого у Змісті роботи (с. 16) та безпосередньо у тексті (с. 48).

Висновки

Дисертація Ді Тяньчао «Методика формування етнокультурної компетентності особистості на основі музики для ударних інструментів» є оригінальним, самостійним, завершеним дослідженням, що відповідає чинним вимогам п.п.6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, Ді Тяньчао заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри фортепіанного виконавства
та педагогіки мистецтва
УДУ імені Михайла Драгоманова

Проректор з наукової роботи
УДУ імені Михайла Драгоманова

Ольга Соколова

Григорій Торбін